

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В РАМКАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сазонов Костянтин Олександрович

*аспірант кафедри статистики та математичних методів в економіці,
Одеський національний економічний університет*

Структурна трансформація економіки України є необхідною умовою для досягнення орієнтирів сталого розвитку. Перенаправлення інвестицій, енергії та трудових ресурсів між основними сферами економіки сприяє диверсифікації макроекономічних активів та підвищує продуктивність відтворення суспільного капіталу.

Першим пріоритетним напрямом макроекономічних трансформацій є підтримка секторів промисловості з високим рівнем доданої вартості та впровадження сучасних технологій у виробничі ланцюги. Це підприємства високо– та середньотехнологічних сфер діяльності: хімічна та фармацевтична галузь, верстатобудування, обчислювальне, оптичне, електричне та транспортне машинобудування.

Аналізуючи основні макроекономічні індикатори сталого розвитку промисловості України (табл. 1), можна побачити, що за жодним показником не було досягнуто цільового значення. Це свідчить про необхідність застосування цільової державної підтримки на модернізацію основного капіталу, заміну пошкоджених та зношених засобів виробництва, відбудову підприємств, що зазнали руйнування внаслідок бойових дій. В умовах сучасних безпекових викликів, потрібно спрямувати додаткові інвестиції та полегшити умови кредитування для підприємств оборонного сектору, розвивати державно-приватне партнерство в області електроніки, приладобудування, ІКТ тощо.

Наступним важливим напрямом для досягнення цілей сталого розвитку є збільшення участі суб'єктів малого та середнього підприємництва (МСП) у відтворенні суспільного капіталу. Так, за період 2015–2023 в Україні частка МСП у загальній структурі створеної доданої вартості перевищила цільову відмітку у 70% лише з початком повномасштабної війни (% та 70% відповідно у 2022 та 2023), що однак пояснюється найбільшою шкодою бойових дій для крупних промислових компаній. З іншого боку, саме МСП залишаються ключовими гравцями на ринку праці з 6,1 млн. зайнятих осіб на початок 2023 року [3]. Тож, актуальними засобами досягнення орієнтирів сталого зростання є збільшення державного кредитування МСП, зменшення податкового тягарю та спрощення бюрократії. Швидкий приріст продуктивності праці та зменшення трансакційних витрат малих підприємств можна

забезпечити упровадженням сучасних цифрових бізнес-рішень, тим паче що українці є дуже технічно освіченими – 77% населення працездатного віку у 2023 році володіє цифровими навичками вище базового рівня [4].

Таблиця 1

**Макроекономічні індикатори
сталого розвитку промисловості України**

Рік	Частка валового нагромадження капіталу у ВВП, %	Частка капітальних інвестицій у високо- та середньотехнологічній галузі промисловості у загальному обсязі капітальних інвестицій в переробну промисловість, %	Частка високо технологічних промислових товарів в загальній структурі експорту, %	Частка зайнятих на підприємствах високо- та середньо технологічного сектору переробної промисловості, %
2015	13,5	28,999	19,2	21,2
2016	15,5	27,654	17,3	21,1
2017	15,8	34,665	16,8	21,5
2018	17,7	30,582	17	21,6
2019	17,6	25,267	16,4	21,5
2020	13,4	28,240	16,4	20,5
2021	13,2	25,761	14,6	20,1
2022	11,9	28,747	13,5	19,8
2023	19,9	29,588	11,8	19
Ціль 2020	23	35	25	26

Джерело: побудовано автором на основі даних [1; 2; 3]

Ключовим вектором розвитку економіки є трансформація ринку праці. В Україні традиційно високі рівні зайнятості населення – в середньому 65% серед осіб у віці від 20 до 64 років за період з 2015 по 2021 роки. Поки що неможливо оцінити зменшення трудових ресурсів, що відбулося внаслідок війни, але вже простежуються головні напрямки підтримки зайнятості в Україні: таргетовані програми перекваліфікації робочих спеціальностей, бронювання критично важливих робочих місць, гарантування працевлаштування після навчання.

В умовах стратегічної невизначеності не слід забувати про енергетичний потенціал України. Диверсифікація джерел електроенергії, залучення відновлюваних джерел є першочерговою задачею для забезпечення не лише сталого зростання, але й базового функціонування економіки. До війни українським спеціалістам вдалося майже подвоїти частку ВДЕ в загальній структурі енергетики – з 5% у 2015 вона зросла до 9,2% у 2021. Хоч цільову планку у 10% «зелених» джерел енергії так і не було виконано, у 2021, порівняно з 2015, вдалося скоротити енергоємність економіки на приблизно 20 г на ГДж на 1% ВВП [3]. Для

забезпечення енергетичної безпеки потрібно проводити регулярний ремонт пошкоджених генеруючих та розподільних потужностей, впроваджувати енергозберігаючі технології у виробництво та побут, заохочувати іноземні компанії до участі в спільних проектах, особливо у сфері ВДЕ.

Реалізація трансформаційного потенціалу економіки дозволяє прискорити виробництво доданої вартості, побудувати розподілену та стійку структуру господарства та покращити умови життя суспільства. Таким чином, для досягнення орієнтирів сталого розвитку, необхідне застосування комплексного економіко–правового інструментарію для виконання таких задач:

I. Оптимізація виробничо–логістичних ланцюгів, модернізація основних фондів у технологічних секторах переробної промисловості;

II. Підтримка розвитку суб'єктів МСП, застосування сучасних інформаційних рішень у бізнес–процесах;

III. Захист робочих місць, забезпечення високого ступеня професійної мобільності, швидкої підготовки та адаптації робітників;

IV. Диверсифікація джерел енергії, збільшення частки ВДЕ у загальній структурі електрогенерації.

Список використаних джерел:

1. Відкриті дані Світового Банку. Виробництво, додана вартість (% від ВВП) – Україна. URL: <https://surl.li/nymruu> (дата звернення: 14.10.2025)

2. Економічна статистика / Національні рахунки. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/nac_r.htm (дата звернення: 14.10.2025)

3. Цілі сталого розвитку. URL: <https://sdg.ukrstat.gov.ua/uk/goals/> (дата звернення: 14.10.2025)

4. Дія Освіта. Дослідження цифрових навичок українців: третє видання. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/en/research>